

Helena Dam á Neystabø, landsstýrismaður í Almanna- og heilsumálum:

# – Mín størsta uppgáva at skapar tryggjar umstøður

– Hetta er ein stór avbjóðing, har høvuðsuppgávan hjá mær verður at tryggja Føroya fólki góðar sosialar umstøður. Tá stjórnarligu broytingarnar verða framdar, fer tað ikki at merkja tað sama sum at tænastustøðið í heilsuverkinum lækkar, sigur nýggi landsstýrismaðurin

DAGNY JOENSEN  
JENS KR. VANG

Landsstýrisfólkini eru nú sessaði í hvør sín stól í Tinganesi, og fyribils hava øll nóg mikið at takast við. Stovnsvitjanirnar fara við nógvar tíð í hesum døgum, eins og rúgvsmikið tilfar er at seta seg inn í, áðrenn ætlanirnar fyri komandi fyra árini skulu stingast út í kortið.

Spurd hví Helena Dam á Neystabø tók við starvinum á odda fyri størsta postinum á figgjarlógini, sigur hon, at hetta skal onkur taka sær av.

Harnæst kendi hon á sær, at tað var umráðandi, um komast skal á mál á sjálvstýris politisku leiðini, at júst almanna- og heilsuøkið fær góðar umstøður, og fólk kunnu kenna seg trygg. Tað merkir at socialu skipanirnar skulu umleggjast eftir føroyskum tørvi og orku, og tað merkir eisini, at hetta skal gerast uttan at lækka tænastustøðið.

## Neyðugt at skapa trygg viðurskipti

– Hetta eru ógvuliga týðningarmikil mál, og tí vildi eg átaka mær uppgávuna, sigur nýggi landsstýrismaðurin.

– Er tað ikki í so hjartskýgt, tá tað í samgonguskjalinum stendur at almannaverkið skal lagast eftir føroyskum viðurskiptum og tørvi, tá tænastan sum er, ikki nøktar verandi tørvi?

– Vit mugu altíð laga tænastuna eftir tørvinum í samfelagnum, og serliga á almanna- og heilsumál økinum, sum ofta eru gjørd eftir donskum skipanum.

Ikki tí danska skipanin ikki er nóg góð til okkara samfelag, men av tí at fólkagrundarlagið hjá okkum er nóg minni, og tí vit ikki hava somu umstøður og tørvi, sigur Helena Dam á Neystabø.

Hennara ætlanir eru at gera einfaldari og greiðari lóggávu t.d. á Almanna- og heilsumál økinum, har nógvar tíð fer við at avgreiða mál, og ikki fáa stundir at gera socialt uppsøkjandi arbeiði. Avleiðingarnar eru at trupulleikarnir verða loystir ov seint, og loysnirnar vánaligar og meira kostnaðarkrevjandi.

– Tað er ikki ein nátturlóg, at neyðugt er við størri játtanum, men við umskipan av lóggávuni, verða vit

betur før fyri at føra socialpolitikk, sigur Helena Dam á Neystabø.

– Umráðandi er tí at hugsa føroyskt. Neyðugt er at sundurgreina øll tey dagligu málini á Almanna- og heilsumál økinum. Til hetta arbeiði er ein arbeiðsbólkur settur at gera álit um nýggja barnafor-sorgarlóg og forsorgarlóg.

Arbeiðið er ikki ásett at vera liðugt til ávísan dag, men Helena Dam á Neystabø væntar, at politisku rættingslinjurnar verða gjørdar í juni mánaða. Harnæst er neyðugt at skapa eitt orðaskifti millum fakfólk og fýringar yvirhøvur, so lóggávan verður góðtíkin og fær undirtøku millum fólk.

– Møgulga verður uppskot liðugt í heyst, og skal hava stundir at sodnast. Hugsandi er at nýggja lóggávan verður sett í gildi um eitt ár, sigur Helena Dam á Neystabø.

## Yngsta og elsta ættarliðið

– Hvussu ber tað til at tvey so ymisk mál sum barna-garðs- og røktarspurning-urin eru tengdir saman í samgonguskjalinum, og at teir skulu loysast í samstarvi millum land og kommunu?

– Tað er gjørt við vilja, tí her er talan um ansingarspurningar, har yngsta og

elsta ættarliðið, sum ikki eru á arbeiðsmarknaðinum, og sum vit hava skyldu at veita trygg kor.

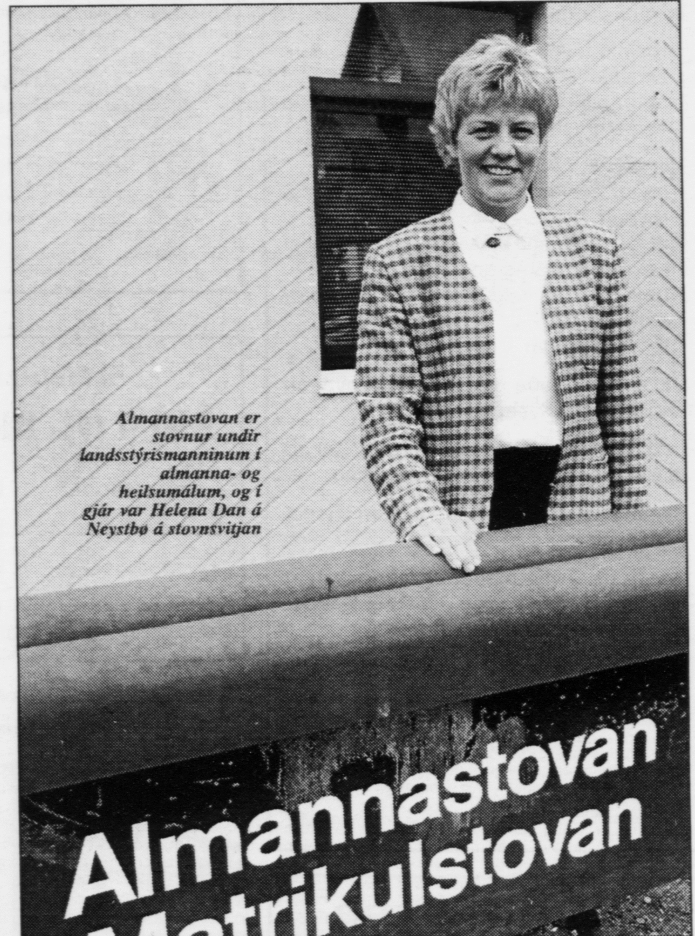
– Eg vænti at landið og kommunurnar verða betur førar fyri at skipa arbeiðið frameftir, av tí at t.d. byggingar o.a. hava verið í einum føstum karmi, fyri at fáa stuðul o.s.fr.. Tað skal broytast og tillagast føroyskum viðurskiptum.

– Sjálvandi skulu vit seta krøv til heilsu og arbeiðs-trygd, men aðrir mátar kunnu brúkast. Eg vil mæla kommununum til at loysa sínar ansingarspurningar soleiðis, at tær ikki verða bundnar av afturgjaldings-skipanum frá landinum, men tað krevur ávísar broytingar, sigur Helena Dam á Neystabø.

## Skattsligar broytingar

Hon heldur, at um kommunurnar sjálvar figgjaðu, høvdu tær eisini stórra frælsi at fremja ætlanir sum brúk er fyri. Tá verður neyðugt at broyta skattabýtið millum lands- og kommunu, so tær kommunur, sum átaka sær slíkar uppgávur, fáa meir inn í skatti.

Hetta er tó bert galdandi viðvíkjandi barnaansingarspurninginum. Verður tosað um røktarspurningin, so er hetta meira torskilt mál, og



Almannastovan er stovnur undir landsstýrismanninum í almanna- og heilsumálum, og í gjár var Helena Dam á Neystabø á stovnsvitjan



Helena Dam á Neystabø, Jóan H. S. Samuelsen, almannastjóri og Hogni Jonesen, heilsumálastjóri, tosa her um viðurskiptini á Almanna- og heilsumál økinum

tað vil nýggi landsstýrismaðurin ikki siga meir um júst nú.

Eitt úrslit er tó komið á eldraðakini í Havn. Avgjørt er at stovna eina deild á Landsjúkrahúsini fyri senil-dement, har 12 fólk fáa innivist. Helena Dam á Neystabø vónar, at tað fer at eydnast at útbyggja hetta økið seinni.

Nógv hefur verið tosað um viðurskiptini á Landsjúkrahúsini, og har hevur nýggi landsstýrismaðurin júst vitjað, og hon er ikki gleðiliga bilsin um umstøðurnar har.

– Tað er kanska ómøguligt, men fløgurnar mugu nøktast á heilsuøkinum, og tað krevur at vit tilføra verkinum størri peningaupp-hæddir.

– Mín uppgáva verður at skapa vælvið í samgonguni fyri, at nakað veruligt hendir á økinum.

– Útbyggingin á Landsjúkrahúsini hevur verið steðgað í fleiri ár, og vit fáa ikki fleiri hundrad míó. krónur tilfóðar; men vit